

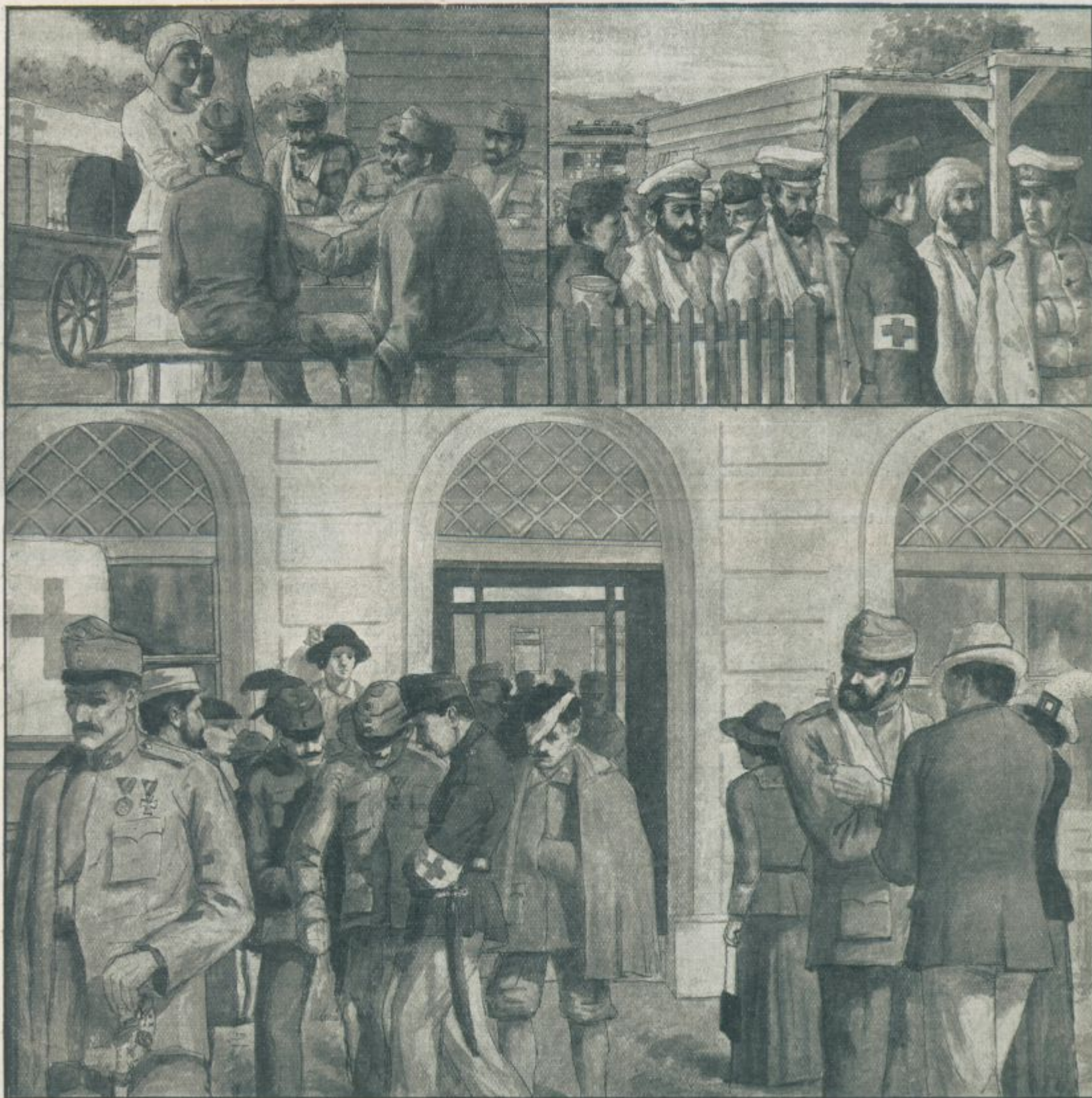
ILUSTRIRANI

GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA
KRON 8[—], ZA DIJAKE KRON 6[—]; POSA-
MEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA
NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10[—], ZA
DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13[—]

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA URED-
NIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATO-
LIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLA-
MACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO
LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 8. OKTOBRA 1914 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 6.

Skrb za ranjence.

(Zgoraj, levo.) Ranjenci na kolodvoru pri okrepčilu. — (Desno.) Lahko ranjeni Rusi stopajo z vlaka. — (Spodaj.) Transport ranjencev v bolnišnice.

Vojni poročevalski stan pri delu. ☉ Črnogorski pijonirji na Govčenu. ☉ Naše strojne puške pred bojem. ☉ Grob na bojišču. ☉ Francoski oblegovalni topovi. ☉ Plen po bitki. ☉ Generalni štab na bojnem polju. ☉ V strelnem jarku pri Lublinu. ☉ Slike iz sveta itd.

Poroka na straži.

Humoreska iz vojaškega življenja.

Regiment je prebival potoma že šest tednov v neki župniji in se je pri vaščanih popolnoma udomačil. Vojaki so se bratili

je ostala samotna straža, kajti Janeza Korenine, ki je hodil s puško na rami gorindol ter stražil sam Bog vé kaj, se ni pri odhodu bataljona nihče spomnil.

Janezu ni bilo od začetka kar nič dolgčas. Ogledoval je zvezde in si mislil: »Miglajte, kolikor hočete, tako lepe ven-

Janez se je začudil in je odšel brez povelja v vas. Vi pač mislite, da jo je potem udril čez drn in strn za regimentom. Janez Korenina je mislil popolnoma drugače.

»Če oni mene ne potrebujejo, jih potrebujem jaz še veliko manj!« si je rekel.

»Če pridem kar nepoklican pred stotnika, me še dá zapreti, kakor je siten!« si je tudi dejal.

In slednjič je še uganil: »Mlinar tam spodaj ima prijazno hčer in hči ima prijazen pogled — kar tukaj bom ostal!«

Postavil je puško v kot, slekel modro suknjo in se udinjal v vasi za hlapca; če ga je kdo kaj vprašal, je odgovoril, da se mu je regiment izmuznil. Janez je bil priden, postaven je bil tudi in delo mu je šlo urno in dobro izpod rok. Bil je sicer reven, pa tem pravičnejše bi bilo, če bi dobil mlinarjevo Maričko, kajti mlinar je imel od sile denarja, drobnega in debelega. In tako se je zgodilo, da se je Janez oženil.

Mladi par je živel v sreči in miru in si počasi gradil svoje gnezdece. Toda ko se je nekega dne mladi gospodar vrnil s polja, mu reče žena vsa preplašena:

»Janez, nikar se ne ustraši, nekdo je bil tukaj!«

»Kdo neki?«

»Poročnik od tvojega regimenta; kmalu bo ves regiment tukaj!«

Oče je tarnal, žena je tarnala in z objokanimi očmi pogledovala svojega dojenčka. Kajti nikjer niso ljudje varni pred zlobnimi izdajalci. Janez pa je stvar premislil in rekel:

»Le name se zanesi, jaz že poznam polkovnika!«

Potem je zopet oblekel modro suknjico, ki jo je za večer spomin hotel shra-

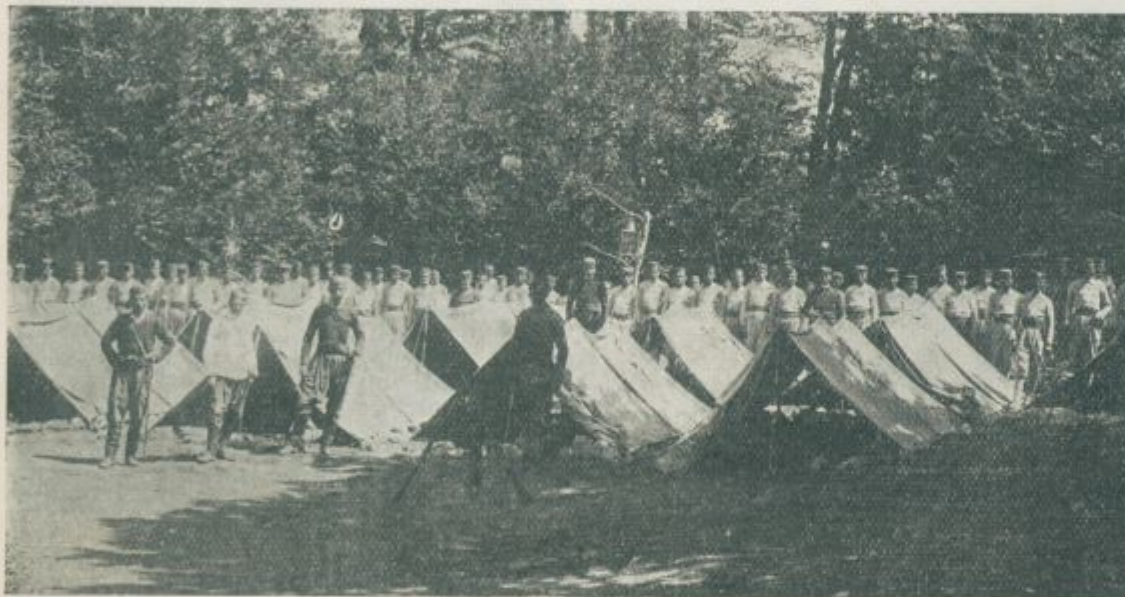

Vojni poročevalski stan. Polkovnik pl. Hoen (X) diktira poročevalcem poročila z bojišč.

s tanti, dražili dekleta, devali otrokom svoje velike kape na glave, očetom pomagali včas pri delu in se materam prikupovali, kakor so najbolje znali. Z eno besedo, vojaki so živeli v vasi kakor doma in kakor bi nikoli več ne imeli odriniti naprej.

Nekega dne pa se je navsezgodaj, ob drugi uri zjutraj, oglasil glas trobente, vojaki so planili pokonci, se zbrali v po-

darle niste kakor Maričkine oči, ki spi sedaj v mlinu za potokom!« Proti peti uri zjutraj je pa rekel: »No, zdaj bo že kmalu tri!« Toda nikogar ni bilo od nikoder, da bi ga zamenjal na straži. Škrjančki so začeli žvrgoleti, petelini prepevati svojo jutranjo pesem, zadnje zvezde, ki so se še mislile prikazati ta dan na nebu, so vzšle, naredil se je dan, na polju se je začelo

Črnogorski pionirji tabore na Lovčenu.

polni opravi pred cerkvijo in odkorakali prav tako nenadoma in brez slovesa, kakor so nenadoma in brez pozdrava pred šestimi tedni prikorakali.

Ob treh zjutraj ni bilo v vasi nobenega vojaka več. Pač! Zunaj vasi na polju

delo, toda infanterist Janez Korenina je še vedno stražil na svojem mestu.

Slednjič pride kmet, ki je bil namenjen na svoje polje, mimo in mu pove, da je cel bataljon odšel že ob treh zjutraj iz vasi in da ni nikjer nobenega vojaka več.

Grob na severnem bojišču.

Spomenik, ki so ga postavili častniki svojemu padlemu tovarišu.

niti, in je očetu razložil, kaj namerja storiti. Nato je zadel puško na rame ter odkorakal na svoje mesto na straži. Ko je pa

regiment prišel v vas, je stari mlinar stopil pred polkovnika in mu je potožil:

»Usmilite se vendar, gospod general, ubogega moža, ki stoji že leto in dan na straži ob robu gozda in se ne upa ganiti! Saj po vojaških postavah ni ukazano, da bi vojak moral poginiti na straži od lakote in hudega vremena!«

Polkovnik je pogledal stotnika, stotnik podčastnika, podčastnik četovodjo — in pol kompanije, sami dobri, stari znanci pogrešanega Janeza, je steklo na polje pogledat vrlega tovariša, ki je junaško ostal na svojem mestu celo leto.

»Saj mora biti suh kot trlica in naguban kot pečeno jabolko!« so ga pomilovali vojaki potoma. Toda Janez ni bil ne suh, ne naguban in je mogel zapeti svoj vojaški suknjič le z dvema gumboma: s prvim pod vratom in zadnjim pod trebuhom.

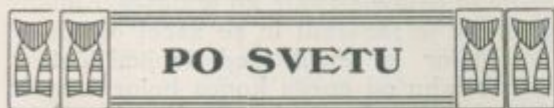
Medtem je pristopil k Janezu desetnik, isti desetnik, ki ga je pred enim letom pripeljal na stražo, in je ukazal:

»Puško na rame! Stopaj!«

Dum-dum krogle, ki so jih Nemci uplenili Francozom. To strelivo strašno učinkuje in je po mednarodnem pravu prepovedano.

Tako je bil Janez straže rešen. Nato je moral k polkovniku, njegova lepa, mlada žena ga je spremila z otročičem v naročju, in tam sta vse povedala, kako in kaj. Polkovnik pa, ki je bil dober človek, mu je stisnil petačo v roko in mu pomogel, da mu ni bilo treba nikoli več oblačiti modre suknje in nikoli več hoditi na stražo.

PO SVETU

Vojska z Rusi.

Vsa poročila z bojišča soglasno trdijo, da se mora naše doseganje umikanje v Galiciji pripisati izključno na račun velikanske ruske premoči. Naši ranjenci, očividci tedaj, ki so prav zaradi svoje osebne nesreče prej pri volji gledati vojsko v črnih nego svetlih barvah, trdijo, da je en avstrijski vojak za tri Ruse. Avstrijec presega Rusa po izvežbanosti, vojaški sposobnosti, pa tudi po нравnih zmožnostih — v pogumu, vztrajnosti, premišljenosti. Toda tudi največje junaštvo ni moglo nič opraviti spričo prevelikega števila sovražnikov! Te brezštevilne ruske čete, sklicane iz najoddaljenejših krajev razsežnega carstva, so prišle nad Galicijo s silo ognja in potresa, katerega ne more preprečiti moč duha. Car je pokazal s prstom na Dunaj

in vojaška povodenj se je usula v tej smeri. Ta nesreča nas je zadela nepripravljene, prišla je nepričakovano, zato smo se ji morali umakniti. Toda medtem smo dobili

ba braniti pred Nemci in precejšnji del njihovih čet, ki je doslej prodiral v Galicijo, se bo moral obrniti — domov. Zato tudi ruski poizkusi, da pridejo preko

Oddelek avstrijskih strojnih pušk pred bojem.

časa, da se pred nadaljnjim divjanjem sirove sile zavarujemo.

Nemška armada, ki je najprej sovražnika odločno pobila pri Mazurskih jezerih, ga vrgla iz Prusije in ga sedaj preganja

Karpatov na Ogrsko, ki so bili odbiti, ne bi pomenili veliko, tudi če bi se bili posrečili. Velike armade Rusi ne morejo poslati na Ogrsko, ker je prehod preko gorovja pretežaven in ker bi bila ta armada v ne-

Plen po bitki. Od Avstrijcev ugrabljene ruske puške.

dalje, se je združila z našo gališko armado in tvori z njo eno samo obrambno črto. Pričakovati smemo, da se sedaj položaj na severu precej izpremeni. Rusom se bo tre-

varnosti, da jo naše čete unijo. Ruski pohodi preko Karpatov so bili tedaj samo vojaški izprehod, slepilo boječih in morda cgledništvo.

Francozi in Angleži niso zadovoljni z ruskim vojnim načrtom; očitajo Rusom, da

Psi v službi »Rdečega križa«. — Pes pobira s puščico milodare za ranjene vojake.

opraviti. Samo, če bo Francozom s tem kaj pomagano, je za enkrat še zelo veliko vprašanje.

razen tega primanjkuje obvez, zdravil in zlasti zdravnikov. Zemlja je izsesana, zato je razumljivo, da ji je teža vojne vedno

Slika z ruskega bojišča. Sanitejci prenašajo težko ranjenega vojaka iz boja v bolnišnico.

so se s preveliko silo vrgli nad Avstrijo, Nemce pa pustili pri miru, da lahko z vso

Mala Roza Zenoch, ki je bila ranjena na bojnem polju.

močjo pritiskanja na Francoze. Želeli bi seveda, da Rusi ne zamahnejo proti Dunaju, temuč proti Berlinu, kajti v tem slučaju bi morali Nemci iz Francije po-
hiteti domov. — Sedaj, ko je nemška vojska že v Rusiji, je ta očitek neopravičen, ker Rusi bodo imeli z nami in z Nemci dovolj

Vojska s Srbi.

Po usodnem udarcu, ki so ga Srbi doživeli v Sremu in Banatu, jih je domišljavost minila. Ne more jim več priti na um, da bi z godbo hodili preko Save, marveč morajo braniti svoj lastni dom. Kar so naše čete prekoračile Drino, se vrše dan za dnem v jugozahodnem delu Srbije majhne, pa krvave bitke, v katerih se Srbi vedno bolj umikajo. Srbi se bore z veliko vztrajnostjo in požrtvovalnostjo, branijo vsako postojanko do zadnjega, njih bande nadlegujejo naše čete podnevi in ponoči. Kljub temu je naša armada zasedla srbske utrjene postojanke južno od Krupnja in Loznice ter pri tem zaplenila 14 topov in ujela okrog 5000 Srbov.

Čim vztrajneje se Srbi branijo, tem večje, težje so seveda njihove izgube. Njih ranjenci so slabo oskrbljeni; tako so številni, da jih že nimajo več kam spravljati,

bolj neznosna. Že ob balkanski vojski se je dogajalo, da so častniki morali s silo goniti vojake v boj, sedaj se primeri, da jim morajo nastaviti samokres, če jih hočejo pognati naprej.

Nemško-francoska vojska.

Na zahodu se Nemci bijejo na dveh bojiščih, v Belgiji in na Francoskem. V Belgiji so napredovali na severu skoro neposredno do Antwerpna, ki je sedaj glavno mesto, odkar se je moral Bruselj vdati nemškim četam. Težki oblegovalni topovi — tudi avstrijski — že sipajo svoj pogubni ogenj na zunanje utrdbe Antwerpna, nemški zrakoplovi krožijo nad njim in ga razdirajo z bombami. Belgijci sicer upajo, da jim prihité Angleži na pomoč, toda zelo dvomljivo je, ali se to res zgodi.

Silni boj za Pariz traja že skoro mesec dni in ni končan. Francozi so zbrali

PODLISTEK

Albanska špijonka.

Povest iz balkanske vojske. Spisal Ivan Dolinar.

(Dalje.)

Še nekaj časa se je razlegalo streljanje pušk, ki je pa postajalo vedno redkeje in slabotnejše, dokler ni popolnoma utihnilo. Kake pol ure pozneje je zopet prijahal v diru pribočnik z naznanilom od svojega stotnika, da so turške postojanke osvojene, ker jih je branila le majhna sovražna četa. Jordaković si je pomel roke, se ozrl v daljavo, kjer je stala Milenina hiša, in vzkliknil: »Bog te blagoslovi, Srbkinja! Sedaj se začne pravi ples!«

Kakorhitro pa so se Srbi pripravili, da prekoračijo reko, je tudi središče sovražnika začelo živahno delovati. Turške granate so jele preletavati strugo in pokati na tostranskem obrežju. Topove so spremljale puške, začetkoma posamezne, potem vedno krepkeje, dokler se ni boj

razvil v mogočen, bučeč, daleč odmevajoč koncert brez nehanja.

»Ali sem vas vendarle izbezel?« je rekel major Jordaković glasno proti drugi strani reke. Spoznal je po krepkem turškem odporu, da so bile Milenine besede resnične in da se tukaj nahaja sovražnikova glavna moč.

Srbska artiljerija, ki je že prej napravila sovražniku veliko škode, je jela sedaj delovati s podvojeno močjo. Videti je bilo, da se Turki ne bodo mogli več dolgo držati, kajti njih baterije so utihnile dolga za drugo in iskale novih postojank bolj v ozadju. To je Srbom dalo še več poguma. Ko se je pa začela tudi turška infanterija umikati nazaj, bi vojakov tudi poveljnik ne mogel več zadržati.

Dal je tedaj ukaz, naj udarijo čez vodo.

Srbske vrste so planile pokonci in hitele čez most, ki so ga bili pijonirji medtem za silo zgradili. Ko so prekoračili Šaro, so šele opazili, kako poguben je bil njih ogenj. Sovražnikovi jarki so bili razkopani, utrdbe razdejane, med razvalinami je ležalo precejšnje število ranjencev, ki jih Turki niso vzeli seboj.

Srbske čete so drle zmagoslavno naprej za sovražnikom, ki se jim nekaj časa sploh ni ustavljal; šele ko je dosegel bukov gozd, se je razvrstil in se začel braniti.

Major je jezdil med svojimi četami brez strahu od enega konca bojne črte do drugega ter ukazoval, vzpodbujal, navduševal, priganjal. Bil je zelo dobre volje, kajti bitka je bila dobljena, prehod preko reke priborjen in sovražnik prisiljen; da se kmalu umakne popolnoma, ker je sicer v nevarnosti, da ga Srbi obkole. Jordaković je vedel, koliko pridobi, če zmagá. Njegova čast, ki je toliko trpela, bo zopet brez madeža, njegov ugled bo zrastel pri tovariših in pri polkovniku. Toda to je bilo najmanj — majorja je čakalo še neprimerno večje plačilo, še mnogo večja nagrada nego lovorjev venec zmagovalca — njega je čakala doma — Milena.

Sredi bojnega meteža ni Jordaković nikoli popolnoma pozabil nanjo. V dimu smodnika se mu je prikazovala njena prelestna postava, med bliskanjem pušk in ognjem topov je videl bajni žar njenih globokih oči, iz silnega hrupa in grmenja bitke je slišal njen zvonki, vabljivi, kot godba sladki glas. Nikdar se ni mogel

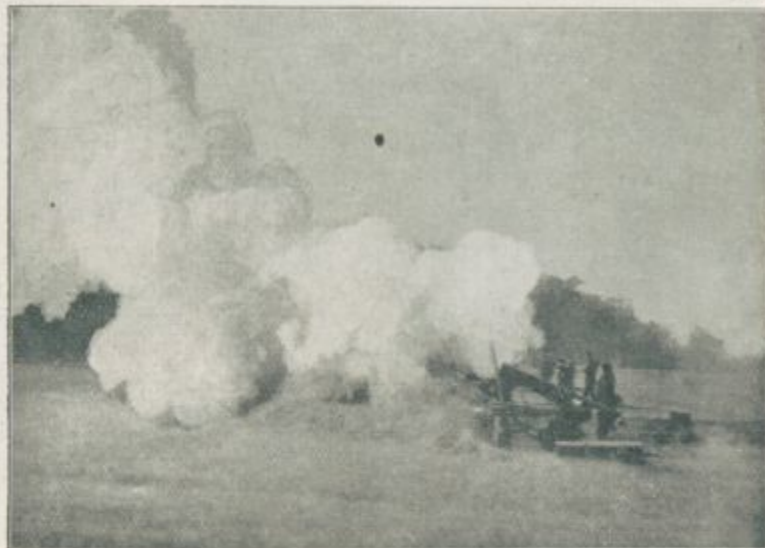

Prevoz topov. Angleži so sestavili stroj, ki vleče 16 topov naenkrat.

gih učnih sil za svoje načrte, in odpor je bil strt. — Za spisovanje učnih knjig si je poiskal sodelavnikov: Blaža Po-

vili mnogo učnih knjig. S tem je izpodrinil prejšnje čisto nemške šole. Močnik je tudi izprožil misel, da se je leta 1860. osnovalo »Društvo v podporo vdov in sirot kranjskih učiteljev«, ki se je potem tako lepo razvilo.

Slavnemu šolniku hvaležen spomin!

Francoski oblegovalni topovi med bitko.

leta do leta spisoval in izpopolnjeval učne knjige. Leta 1892./1893. se je rabilo na srednjih šolah devet Močnikovih knjig v nemškem, osem v laškem, pet v hrvaškem, štiri v poljskem, štiri v slovenskem, dve v rumunskem jeziku; marsikatera knjiga se je ponatisnila dvajset- do tridesetkrat. Še bolj je Močnik ljudsko šolo oskrbel z računskimi učili: leta 1892./1893. se je rabilo 52 izdaj v raznih jezikih našega cesarstva. Močnikove knjige so uvedli tudi na Ogrskem, Laškem in Nemškem.

Ko je Močnik postal poročevalec o šolskih stvareh na Kranjskem, je učiteljstvo živelo v zelo slabih gmočnih razmerah in se ni moglo ogrevati za svoj težki poklic; učnega načrta ni bilo, učil tudi ne. Zato je Močnik najprej izdelal učni načrt. Ko ga učiteljski zbor ljubljanske normalke ni hotel sprejeti, ker je bilo slovenskemu jeziku odkazanih osem ur pouka na teden, je Močnik učiteljem zapretil, da dobi dru-

točnika, Petra Hicingerja, Lovra Pintarja in zlasti Andreja Praprotnika, ki so sesta-

Ruske ujetnike cepijo proti kužnim boleznim.

Rdeče križarke.

Vojska je prinesla našim požrtvovalnim ženam in dekletom nov poklic in novo — ime! Ali ste že prej kdaj slišali besedo »rdeča križarka«? Križarje smo pač poznali, toda to so bili bojovníci, osvoboditelji, junaki dejanja — s temi nimajo naše rdeče križarke nič skupnega. One so junakinje srca.

Na tisoče in tisoče naših vrlih deklet se je oglasilo, kakor hitro se je slišalo, da potrebuje Rdeči križ pomočnik pri strežbi ranjencem. Vse bolnišnice so bile takoj z njimi oskrbljene in mnogo, mnogo jih je še ostalo nesprejetih, toda vedno pripravljenih, da stopijo v službo te človekoljubne ustanove. Slovenska žena ni pokazala nič manj sposobnosti za žrtev nego slovenski vojak, ki krvavi na severu.

Rdeče križarke vrlo izpolnjujejo svoj poklic. Sveže, mladostne postave, v snež-

Ukazal je naskok na sovražnika, ki se je skrival v gozdu, da se tako vsaj umakne topovom, ki so mu grmeli za hrbtom, toda ukaza ni bilo mogoče izvesti, ker je bila zmeda prevelika.

Medtem je pridiral ordonanc, katerega je poslal major na ono stran reke k baterijam, in je naznanil ves zasopel:

»Čez reko ni mogoče. Sovražnik se je polastil naših topov!«

Major je prebledel.

»Kako je to mogoče?« je zajeceljal.

»Javljam pokorno, da je tako; drugega ne vem,« je odgovoril vojak.

Major je ukazal četam, naj se strnejo, obrnejo zopet proti reki in jo prebredejo. To se je tudi vojakom zdelo razumljivo, zato so v teku pohiteli proti vodi. Isti trenotek so Turki začeli prodirati iz gozda ter naglo streljati za bežečimi Srbi.

»Za vsako ceno na ono stran!« je ukazal Jordaković.

Toda tega skoro ni bilo mogoče izvršiti. Ko so Srbi, preganjani kakor zverjad, prihiteli do reke, jih je obsul tudi od nasprotnih strani tako hud ogenj, da na reden prehod ni bilo mogoče misliti. Nekateri so

pometali orožje proč in bežali ob reki navzgor, drugi so tekali kakor brez glave semintja, mnogi pa so se vrgli v vodo na slepo srečo. Bilo je strašno gledati to množico ljudi, ki je kakor zblaznela divjala po obrežju, se prerivala v valovih, padala, vstajala in se neprestano krčila, izginjala. Bilo je mogoče voliti le med smrtjo in smrtjo, rešitve ni bilo nikjer.

Ko je major prijahal do Šare, je bila okrog njega le še peščica mož. Jahal je globoko sklonjen h konjskemu vratu, brez kape, mrliško bledega obraza in steklenega pogleda. Iz levega rokava mu je počasi, kapljica za kapljico curljala kri. Obrvi so mu sršele in pod njimi je gorelo oko s strašnim ognjem obupanca, ki dela naglo, brez premisleka in brez bojazni pred nevarnostjo, ko enkrat vidi, da nič več izgubiti ne more, ker je vse izgubljeno.

Ob reki je njegova četa obstala, pričakujoč ukaza, kaj naj stori. Ozirali so se preplašeni na poveljnika, od njega pričakovali rešilne misli, kajti sami niso v grozi tega nepričakovane bega nič več mogli misliti.

»Reši se vsakdo, kakor se more!« je ukazal major.

Takoj nato se je četa razkropila. Nekateri so zdirjali na levo proti obronku gore, ki je bil porasel z gozdom, drugi so bežali po kamenitem obrežju na desno, mnogi so se vrgli v reko in začeli naglo plavati, široko mahaje z rokami, kakor bi bili vsak hip v nevarnosti, da utonejo. Razuma in hladnega premisleka ni bilo nikjer več.

Major je še hip postal na bregu, gledal za gručami nekdanje svoje čete, videl moža, ki je padel od granate, in zopet plavčiča, ki ga je zadela puška: prevrgel se je v vodo in izginil. Major je bil navajen vojne in njenih grozot in ni nikdar vztrepetal pred smrtjo. Toda sedaj, ko je videl, kako gine množica ljudi, ki so bili njemu izročeni, ko je moral gledati, kako pada mož za možem, zadnji vojaki, ki jih je vodil, mu je trdo srce stisnila tako silna bol, da so se mu oči ovlažile.

»In mi smo že zmagali! Moj Bog, zakaj me tako kaznuješ?« je divje siknil skozi zobe.

(Dalje.)

Naročniki, ki so naročnino „Glasnika“ že poravnali, dobe brezplačno tekom oktobra velik zemljevid evropskega bojnega pozorišča.

nobeli obleki, okrašeni edino z resnim znamenjem rdečega križa, se sučejo urno in veselo med posteljami ranjencev ter strežejo, pomagajo, tolažijo, govore, poslušajo in se šaliijo. Ta služba ni vedno lahka, a častna in spoštovanja vredna.

»Glasnik« pri naša sliko slovenske rdeče križarke, ene izmed mnogih, ki požrtvovalno strežejo bolnikom v deželni bolnišnici.

Mlada junakinja.

»Glasnik« pri naša sliko trinajstletne Poljakinje Roze Zenoč, ki je pritegnila nase zanimanje cele monarhije, ki je bila celo deležna časti, da jo je obiskal naš vladar v bolnišnici na Dunaju, kjer se zdravi. Priznati se mora, da to odlikovanje ni nezasluženo, kajti dejanje, ki ga je izvršila vrla Roza, priča o pogumu, ki ni navaden pri tako mladih deklicah.

Med bitko pri Ravaruski je mala Roza neprestano tekala na bojno polje in donasala ranjencem vode. Komaj je prihitela s posodo, je že bila prazna in Roza je hitela zopet nazaj po nov napoj. Pri tem delu jo je zadela sovražna krogla v nogo, tako da so ji morali nogo odrezati.

† Stotnik Samo Vošnjak

je padel v bojih pri Lvovu v Galiciji. Dne 26. avgusta je bila proti večeru avstrijska zmaga, pri kateri je odlično sodeloval tudi pešpolk št. 17., že dobljena. Zlasti 2. kom-

ter je bil nameščen pretežni del svojega službovanja v Ljubljani in Celovcu. Letos v majniku je dobil tretjo zvezdo, postal je stotnik. Ko se je prenarodilo vojaško pravosodje v naši armadi, je obiskaval v Gradcu tečaj za vojaške sodnike, da bi pozneje pri divizijem sodišču nastopil službo. Ker so v Celovcu potrebovali za ta posel slovensčine zmožnega častnika, je bil on odločen za to mesto. Mirno in prijetno življenje ga je čakalo v prihodnosti, zlasti ko se je zaročil z gospodično Marijo Christ, hčerko bivšega nadporočnika Štefana Christa. Nevesta je po svoji materi češkega pokolenja. Z izrednim činom cesarjeve milosti sta bila oba poročena pri Sv. Vencleslu v dnevih mobilizacije, 1. avgusta t. l. Dne 13. avgusta se je odpeljal rajni stotnik z moštvo na bojišče v Galicijo in čez 13 dni je že padel. Njegov grob

stoji severno-vzhodno od Lvova.

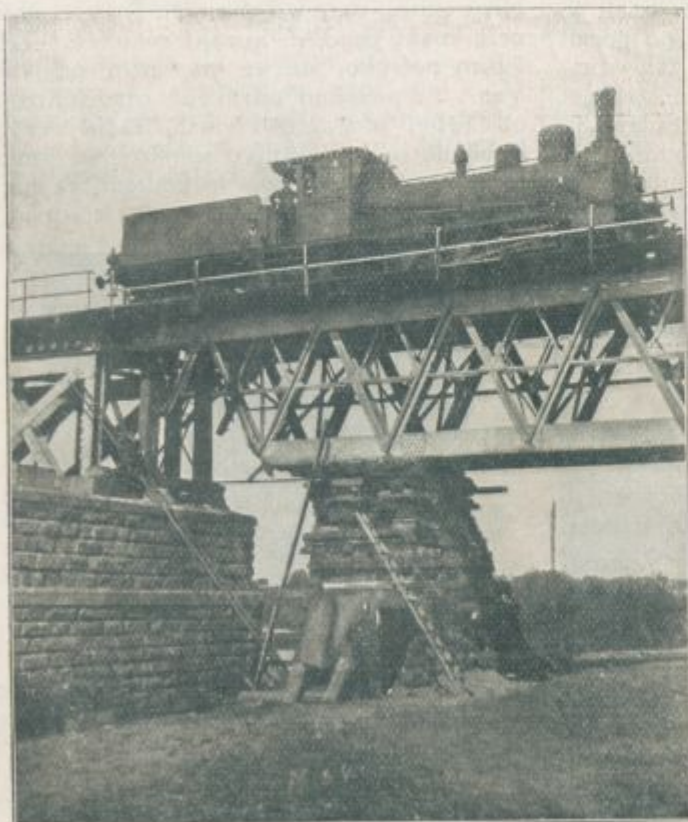
Samo Vošnjak je podedoval od svojega očeta globokega duha, od matere veselja značaj. Ljudstvo njegovega rojstnega kraja ga je imenovalo kar na kratko Samo. Moštvo in častniki so ga spoštovali kot svojega predstojnika in prijatelja.

Zelo značilna so pisma, katera je pošiljal rajni stotnik svoji mladi soprogi iz

Naš generalni štab na bojišču. Častniki študirajo zemljevide.

panija, kateri je poveljeval stotnik Samo Vošnjak, se je bojevala tako sijajno, da je sam polkovnik prišel ter častital g. stotniku, češ, da ga bo priporočil v odlikovanje. Zdajci prileti iz zasede sovražna krogla ter zadene stotnika Vošnjaka naravnost v srce. Seveda so bili zahrbtni kozaki postreljeni do zadnjega, toda eden naših slo-

Razrušen most, ki so ga naši pionirji zopet hitro popravili.

V jarku pri Lublinu. Vojaki Danklove armade med kratkim odmorom.

Roza leži sedaj v neki dunajski bolnišnici, streže ji lastna mati, ker govori samo poljsko in se s strežnicami ne razume. Tu jo je obiskal naš cesar, ljubeznivo govoril z njo ter jo bogato obdaril. Napravili so ji novo, leseno nogo, katero je plačal naš dobri vladar iz lastnega žepa.

venskih junakov je vendarle bil mrtev. — Stotnik Samo Vošnjak, sin dobro znane pisatelja, posestnika in politika dr. Josipa Vošnjaka, se je porodil pri Sv. Vencleslu blizu Slovenske Bistrice dne 29. oktobra 1879. Po kadetni šoli je služboval večinoma pri kranjskem pešpolku št. 17.

Ljubljane, kjer se je pripravljaj na odhod v bojni grom, in tudi iz vožnje proti bojišču. »Spomni se, da si vojakova žena. Ne jokaj, ne obupavaj. To bi bilo najslabše, kar te more zadeti. Trdno zaupaj v Boga, kakor jaz zaupam v Njega. Jaz sem vedno še optimist. Če ne hodiva po rožah v tem

Zemljevid bo izvršen v barvah in bo obsegal poleg vojskujočih se držav tudi ostalo evropsko ozemlje. Oblika bo 56×76 cm.

življenju, bova pa hodila enkrat po njih v onem . . . »

Upanje na boljšo bodočnost je spremljalo rajnega stotnika vse življenje. Zdaj je dosegel najvišje vojaško odlikovanje, junaško smrt. Njegov grob je časten, njegov spomin vsem znancem drag, njegova duša pa bodi priporočena usmiljenju božjemu! Na svidenje, dragi Samo!

Fot. Mih. Plevel.

Avtomobilška nesreča pri školji Loka.

Avtomobil železniške družbe, ki je vozil na progi Loka - Ljubljana, se je dne 27. sept. ponesrečil. Na klancu med Loko in Gostetami se mu je pretrgala zavorna veriga in voz je zdrknil navzdol ter padel s ceste v globočino. Vsi potniki razen blagajnika in šoferja so bili poškodovani.

Karel Windischer, trgovec v Kranju, se je 9. septembra poročil na Brezjah z gđc. Katiko Jurič iz Celja.

† Bogumil Brinšek.

Rezervni poročnik, c. kr. finančni računski asistent Bogumil Brinšek je padel

† Stotnik Samo Vošnjak ob svoji poroki.

dne 15. septembra na srbskem bojišču od sovražne krogle. Za vse, ki so rajnega poznali, je ta vest hud udarec, kajti bil je blaga, iskreno dobra duša. Padli junak je bil zlasti znan po svojih pohodih po gorah in podzemskih jamah, katere je tako pridno, vztrajno in kljub precejšnjim žrtvam neumorno raziskaval. S svojimi tovariši je mnogo pripomogel, da se je prebudilo pri nas zanimanje za podzemski in planinski svet. O njem lahko rečemo, da je bil naš najboljši fotograf-amater — saj toliko njegovih slik krasi »Dom in Svet« in »Planinski Vestnik«. S smrtjo rajnika so izgubili njegovi starši mnogo, a tudi slovenska javnost bo čutila, da ga ni več med nami. Bodi mu lahka tuja zemlja!

† Andrej Beričič

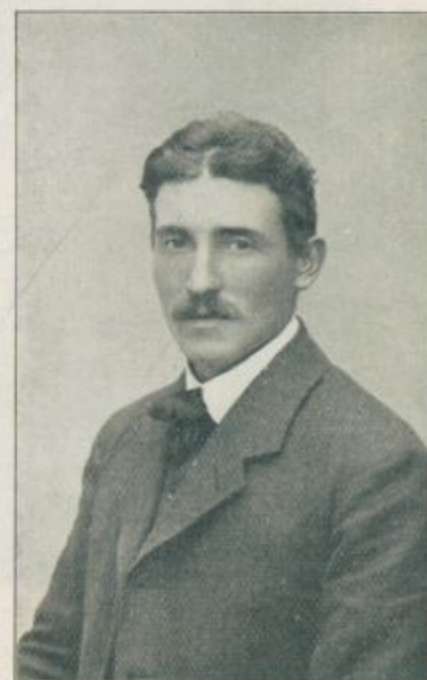
mlad mož, niti 30 let star, še malo poznan v širši javnosti, a tembolj v cerkniškem okolišu, eden najizrazitejših sodelavcev S. L. S. Zvest soprog, skrben oče, poln žive vere je z mladeniškim ognjem, a trezno premišljenostjo prijel za delo v korist ljudstvu. Razen ljudske v Idriji ni menda obiskoval drugih šol, a z lastno nadarjenostjo in marljivostjo si je osvojil poleg slovenskega še nemški in italijanski jezik. Znal je občevati z ljudmi. Ljubezniv, ponižen, pa nenavadno odločen nasproti vsakomur, se ni bal, ugovarjati tudi lastnim pristašem, ako je videl, da bi utegnil biti oškodovan ljudski blagor, in najsí je imel vsled tega sam trpeti kako škodo. Kristalen značaj. Ni čuda! Saj je vsak dan bral kak odstavek iz Tomaža Kempčana, ta knjižica ga je spremljala tudi na bojišče. Pri obilnem delu za javnost in za dom — imel je dve trgovini, eno na Rakeku, drugo v Planini — je redno vsak mesec prejemal svete zakramente. V dopisnici z bojišča naznanja

soprogi, da je dne 6. septembra tamkaj prejel sveto obhajilo. In dva dni po tem, na Marijin praznik, je bil smrtno zadet. V daljni Galiciji počiva njegovo blago srce. Zapustil je štiri nedorasle otroke. Na ta slučaj je lepo pripravil svojo soprogo v pismih z bojišča. Zaradi pretesnega prostora tu le nekaj odstavkov iz enega zadnjih pism. » . . . Sedaj vidim, da sem zelo

† Andrej Beričič, rodom Idričan, trgovec na Rakeku, predsednik tukajšnjega »Izobraževalnega društva«, član izvršilnega odbora S. L. S., padel 8. septembra na severnem bojišču.

blizu skoraj neizogibni smrti. Krogel, šrapneli, ruski pešci in kozaki so blizu. Zato čutim potrebo, da se poslovim od vseh Vas . . . posebno od svojih otročičkov in od Tebe, moj angel varih, moja zvesta, ljubljena in neizrekljivo spoštovana ženka, predobra, osrečujoča spremljevalka . . . Kako rad bi prišel in Ti podal roko . . .

† Poročnik Bogumil Brinšek.

Rad bi še videl otročiče in jih blagoslovil, pa ker to ni mogoče, jih blagoslovim od tukaj z očetovskim blagoslovom, ki naj jih spremlja skozi življenje in pripelje do več-

ne sreče! . . . Ostani jim Ti dobra, skrbna mati! . . . Odpustite mi vse moje pogrške in molite zame! Jaz bom pri Bogu prosil za Vas, zlasti, da se vdaste v Njegovo sveto voljo. Ako je On tako določil, že ve, zakaj. Gotovo ne v kazni meni ali drugim, temuč iz ljubezni, ker mogoče bi ne bil nikdar tako pripravljen . . . Zato se ne žalostite preveč . . . bodi pogumna, moja ljuba, zvesta žena. Veš, saj jih bo mnogo, ne boš sama . . . in to je vendarle častna smrt.

prepričati, kako zadeva zunanji top, in ga je radovedno ogledoval.

Mlad, polnoličen oficirček, skoro še otrok, ki se je zelo vneto sukal okoli dveh topov, v njegovo varstvo izročenih, je nagovoril Pijera:

»Gospod, oprostite . . . tu se ne sme . . .«

Vojaki, ki so Pijera ogledovali, so nevoljno zmajevali z glavami, toda ko so opazili, da ta veliki mož z belim klobu-

»Mi smo pač vojaki. To je nekaj drugega, toda Vi, gospod, to je čudno. Vi, tak gospod!«

»Na mesto!« je zaklical mladi častnik vojakom, ki so stali pri Pijeru. Ta mladi častnik je očitno opravljal svojo službo s tisto natančnostjo, s katero delajo le mladi uradniki.

Obojestranski oženj pušk in topov se je okrepil preko celega polja, zlasti pa na levi. Dim je zakrival daljnější razgled in

Fot. A. Gregorec.

Naša dekleta v službi Rdečega križa. »Rdeča križarka« ob postelji težko ranjenega vojaka.

Za naše ranjence. Uršulinke prirejajo s pomočjo milosrdnih gospa in deklet sadje za naše ranjence.

Tudi meni se sicer krči srce, a vem, da brez božje volje tudi padel ne bom. Molil sem tako in Ga prosil, če je Njegova volja, da ostanem . . . Pišem kar med maršem, zato je slabo pisano, in ne vse en dan, zato je slaba zveza . . . Skrbite, prijatelji in strankini pristaši, da Dom na Rakeku ne propade in da stranka ne zaostane! . . . Pozdravljam vse s prošnjo za spomin v molitvi . . . Na srečno svidenje pri Jezusu, vrelcu ljubezni, in pri Mariji! . . .«

Bitka pri Borodinu.

(Iz romana »Mir in vojna« L. N. Tolstoja.)

(Dalje.)

Zdel se mu je ta prostor ravno zato, ker se je on tam nahajal, eden izmed najbrezpomembnejših. Ko je stopil v okop, je sedel na konec jarka, ki je zakrival baterijo, in je z veseljem smehljajem opazoval, kaj se godi krog njega. Včasi je vstal in je šel okrog baterije, katere topovi so drug za drugim neutrudno streljali, tako da ga je grmenje glušilo in da je bila vsa okolica pokrita z dimom smodnika. Bil je vedno v strahu, da bo vojakom, ki so zdaj basali in uravnavali topove, zdaj hiteli mimo njega z vrečami in naboji, v napotje. Toda medtem ko se med pešaki ni mogel otrestit nekega neprijetnega občutka, je vladala tukaj pri bateriji, kjer je delovalo le malo moštva, ki je bilo od ostalega ločeno z jarkom, enakomerna in skupna živahnost, kakor v družini.

Nevojaška prikazen Pijerova z njegovim belim klobukom je začetkoma neprijetno delovala na vojake; začudeno, celo prestrašeno so mimogrede škilili za njim. Neki starejši častnik kozavega obraza se je približal Pijeru, kakor bi se hotel

kom mirno ob ograji sedi ali da se z boječim nasmehom skromno umika vojakom, se je začelo čustvo nevoljne sumnje izpreminjati v prijazno in dovtipno naklonjenost; in nadeli so mu slednjič ime: naš gospod.

Dva koraka pred Pijerom se je krogla zarila v zemljo; on je otrese prst, ki mu jo je krogla vrgla na obleko, in se je smehljaje ozrl.

»No, ali se nič ne bojite, gospod?« ga je nagovoril širokoplečat vojak rdečega obraza in mu je pokazal svoje močne, bele zobe.

»Ali se mar ti bojiš?« ga je vprašal Pijer.

»Mislim, da!« je odgovoril vojak. »Glejte, taki krogli je malo mar, ko ga

tako je mogel Pijer samo baterijo opazovati. Namesto prvotne, nehotne prijetne razdraženosti, ki jo je vzbudilo življenje na vojnem polju, ga je obšlo sedaj, zlasti odkar je opazil mrtvega vojaka na travniku, drugačno čustvo.

Do desete ure so odnesli že kakih dvajset mož od baterije, dva topova sta bila pokvarjena in krogle so padale vedno pogostejše v baterijo ali pa so letele šumé in žvižgaje preko nje. Toda moštvo, ki je stalo v bateriji, se je delalo, kakor da vsega tega ne vidi, in od vseh strani se je slišal vesel pomenek in dovtip.

»Le k nam ne, potepuh!« je zaklical eden izmed vojakov za granato, ki jih je preletela. »Tam pri pešakih te bodo bolj potrebovali.« — »Jo gotovo dobro po-

Črnovojniki iz slovenskega dela Koroške, ki so nastanjeni v slovenski »Gospodarski drugi v Sinči vasi«.

zadene. Kar drob iztrga človeku iz telesa, če ga dobi,« je dejal smejé.

Veselih in prijaznih obrazov je obstalo nekaj vojakov pri Pijeru, kakor da niso pričakovali, da govori tako, kakor vsi drugi, in so se veselili njegove preprostosti.

znaš,« se je smejal drugi kmetu, ki se je sklonil pred kroglo. Nekaj vojakov pa se je zbralo pri nasipu in opazovalo, kaj se spredaj godi.

(Dalje.)

